

Նախագահ Թոմաս Ս. Մոնսոն

Նա հարություն է առել

Դատուազկ գերուզմանը չոքի եսդցի պատուախամն էր.
«Մարդու թէ մնունի՝ կասպի՞» ևս դարձնալ:

Մա նշանավոր նիստ էր: Բոլոր մասնակիցների կողմից, և խոսքի, և նրաժշտության, որպես Եկեղեցու Նախագահ, նև այս պահին կանոն միայն նրկու խոսք, անգնեննում առավել կարևոր նրկու խոսքնքը: Քույր Չերքի Լանթին և նրա խորհրդականներին, նրգչականին, նրաժշտներին, խոսնակներին. «Ընորհակալություն ձնօք»:

Հաստ տարիներ առաջ, լինելով Լոնդոնում Անգլիա, նև այցնեցի ճանաչված Թեյյու պատկերասրահը: Սննյակներում ներկայացված էին Գեյսերորոյի, Ռեմբրանտի, Կոնստենտի և այլ հանրաճանաչ նկարիչների գործերը: Ես հիանում էի նրանց գնդեցկությամբ և գնահատում էի այն տաղանդը, որ պահանջվել էր նման գոլիսգործոցներ ստեղծներու համար: Երրորդ հարկի մի խաղաղ անկյունում, սակայն, մի նկար կար, որը գրավեց ոչ միայն իմ ուշադրությունը, այլ նաև իմ միրուրությունը: Նկարիչ Ֆրանկ Բրենթինի կտավին պատկերված էր դնապի ծովը նայող համստ մի տեսակ: Երկու կին՝ մայրը և բացակա ձկնորսի կինը, ողջ գիշեր արթուն էին մնացնել և սպասել էին նրա վերադարձին: Գիշերն անցնել էր, և հրանք նրակացրել էին, որ նա ծովում կորեն է և չի վերադարձնա:

Ծնկի իջաց և գլուխն իր սկնուրի փեշնրում թաքցրած, հարսն անհույս լաց էր լինում: Պատուհանի մարած մոնր վկայում էր անպտող անբնության մասին:

Ես գգում էի նրիտասարդ կնոջ սրտի ցավը, նև գգում էի նրա վիշտը: Իր կտավի վրա գրած նկարչի վառ նրեացող մակագրությունը նկարագրում էր ողբերգական պատմությունը. *Անեղու սպշտուցույն*:

Օ՛, ի՞նչ մսիթարության կարիք ուներ նրիտասարդ կինը, այսինքն՝ Ռոբերտ Լուիս Ստիվենսոնի «Ոնքվինսի» իրականությունը.

*Տանն է ձկնորսը՝ նկել է ծովից,
Տանն է որտորդը՝ նկել է սպից*¹:

Սահկանացու կյանքի բոլոր փաստերից ամենաորշակին նրա վերջն է: Սահը զախս է բոլորին. Դա մնը «համընդանուր ժառանգությունն է: Նրա պահանջվող զոհը կարող է լինել թն՝ մանուկը, թն՝ նրիտասարդը. [այն կարող է] այցելով մեզ կյանքի ծաղկությում, կամ նրա կանչը կարող է հնտաձգվել մինչև տարիների ձյունը ... մնը զիսին հավաքվելով. այն կարող է զալ պատահարի կամ հիվանդության արդյունքում ... կամ ... բնական պատճառով, բայց միևնույնն է, այն գալու է»²: Այն անխոտափելիորենն ներկայացնում է ընկերության ցավուու կորուտ, և մասնավորապես, նրիտասարդի տարիքում, ջախջախիչ հարված հասցնում ջրականացած նրազանքներին, չիրագործված ձգուումներին և չկատարված հոլուներին:

Ո՞ր մահկանացու էակն է, որ դիմագրավլով հարազատի կորստին կամ, իսկապես, կանգնելով անսահմանության շնմին, չի մտածել, թն ինչ է ընկած վարագույրի նտեռում, որը բաժանում է տնսաննին անտեսաննիցից:

Դարձր առաջ չոքը, այդքան նրկար օրինված լինելով նյութական միջոցներով, հնտո դառնորեն չարշարվելով բոլոր հեարավիր մարդկային փորձություններով, նստնց իր ընկերների հնտ և արտասաննց բոլոր ժամանակների հավաքժական հարցը. «Մարդու թէ մնունի՝ կապրի՞» նա դարձնալի»³: Հոքն հարցրենց այն, ինչի մասին խորին է ամեն նրկորդ մարդ:

Զատիկի այս առավոտ նս կցանկանայի խոսել չոքի հարցի մասին, «Մարդու թէ մնունի՝ կապրի՞» նա դարձնալի», և տալ այն պատասխանը,

որը զայիս է ոչ միայն մտախոհ խորհրդածություններից, այլ նաև Սատծո հայտնված խոսքից: Ես կը կանոն իշմունքներից:

Եթե աշխարհը, որ մենք ապրում ենք, նախագիծ ունի, պնտք է որ Նախագծող լինի: Ո՞վ կարող է նայել տիեզերքի բազում հրաշքներին, չիավատալով, որ նախագիծ կա բոլոր մարդկանց համար: Ո՞վ կարող է կասկածել, որ կա Նախագծող:

Ծննդոց գրքում մենք սովորում ենք, որ Մեծ Նախագծողը ստնդենց նրկինքը և նրկիրը: «Եվ նրկիրն անձնու ու դատարկ էր. և խաւար կար անդունի վերայ»:

«Թող լոյս լինի, – ասաց Մեծ Նախագծողը, – Ես լոյս նոյա»: Նա ստնդենց հաստատությունը: Նա ցամաքը ջրներից առանձնացրեց և ասաց. «Թող նրկիրը կանաչ խոտ բուսների ... իր տեսակի միրգ տուող պտղաբեր ծառ աճնեցի»:

Նա նրկու լուսատուներ ստնդենց՝ արևը և լուսինը: Նրա նախագծով առաջացան աստղները: Նա պահանջնոց, որ ջրները լցվնե կենդանի գնուուններով և թռչուններ թշնն նրկի վրա: Եվ այդպես նոյավ: Նա արարեց կենդանիներին, զազաններին և սողուններին: Նախագիծը գրներն կատարված էր:

Ամենավերջում, Նա ստնդենց մարդուն Եր պատկերով՝ տղամարդ և կին, իշխանություն տալով բոլոր մյուս կենդանի եակների վրա⁴:

Միայն մարդը ստացավ բանականություն՝ ուղնոյ, միտք և հոգի: Միայն մարդը, այս հատկանիշներով, ուներ հավատքի և հոյսի, ոգնչնչման և աճի կարողություն:

Ո՞վ կարող է պատճառ ունենալ վիճնու, որ մարդը՝ Մեծ Նախագծողի ազնվագույն ստնդագրծությունը, բոլոր ապրող եակների իշխանը՝ ուղնողվ ու կամքով, մտքով ու հոգով, բանականությամբ ու հոգնորությամբ, պնտք է վերջանա, նրբ հոգին քողնում է իր նրկրային տաճարը:

Սահման իմաստն ըմբռնելու համար, մենք պնտք է գնահատներ կյանքի նախատակը: Հավատքի աղոտ լոյսը պնտք է տնիի տա հայտնության կնօսօրվա արևին, որով մենք իմանում ենք, որ նախարան մահկանացու ծնունդը մենք

ապրել ներ: Մեր նախանդրկրային վիճակում անկասկած մենք Աստծոն որդիների ու դրատրերի թվում էինք, որոնք ուրախությունից ցնծում էին հնարավորության համար, որ պիտի անցնենք այս դժվար, բայց անհրաժեշտ մահկանացու գոյավհակը⁵: Մենք գիտնինք, որ մեր նպատակն էր ֆիզիկական մարմին ստանալ, որպեսզի հաղթահարներ փորձությունները և ապացուցներ, որ մենք կապահենք Աստծո պատվիրանները: Մեր Հայրը գիտնի, որ մահկանացու կյանքի մենք հաջողության հենարավորություն ունենանք, Նա նախատեսնեց Փրկիչ, որը կտանջվեր և կմահանար մեզ համար: Նա ոչ միայն կրավիր մեր մեղքները, այլ որպես այդ Քավության մաս, Նա նաև կիաղթահարն քիզիկական մահը, որին մենք ներակա կիխնենք Աղամի Անկման պատճառով:

Այդպես, ավելի քան 2000 տարի առաջ, Բեթղեհեմի փարախներից մեկում դնալի մահկանացու կյանք ծնվեց Քրիստոսը՝ մեր Փրկիչը: Երկար կանխազուշակված Մեսիան նկեն էր:

Հատ թիզ է գրվել Հիսուսի պատանենկության մասին: Ինձ դուք նն զայիս Դուկասի գրվածները. «Եվ Յիսուսը զարգանում էր իմաստութեամբ նո հասակով նո շնորհքով Աստծոյ ու մարդկանց առջև»:⁶ Եվ Գործը գրքից Փրկիչ մասին ահեղին նշանակություն ունեցող մի փոքր հատված. «[Նա] զնաց բարի գործնուվ»:⁷

Հորդանան գնտում Նա մկրտվեց Հովհաննեսի կողմից: Նա կանչեց

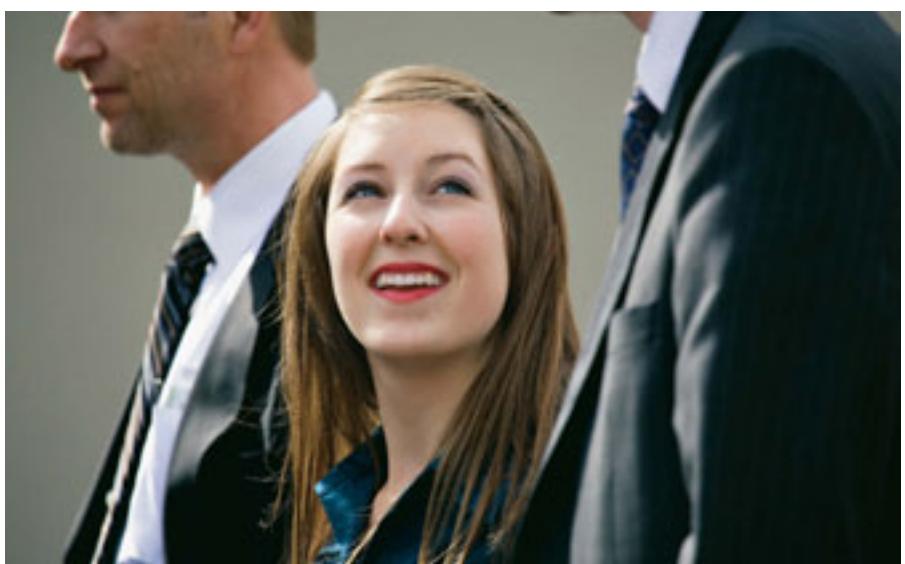
տասներկու Առաջամենը: Նա օրինեց հիվանդներին: Նա կաղնրին քայլել տվեց, կոյրնրին՝ տնտղություն, խովնրին՝ լսողություն: Նա նոյնիսկ մահացածին կննդանացրեց: Նա ուսուցանեց, Նա վկայեց, և Նա կատարյալ օրինակ քողնոց մեզ համար, որ հետևենք:

Եվ ապա Փրկիչ մահկանացու առաջնորդությունը մոտենավ ավարտին: «Վերջին ընթրիքը նղավ վերնատանը՝ Եր Առաջալների հետ: Առջևում Գնթսնմանին էր և Գողգոթայի խաչը:

Ոչ մի մահկանացու լիովին չի կարող ըմբռնել այն, ինչ արեց մեզ համար Քրիստոսը՝ Գնթսնմանին: Ավելի ուշ՝ Նա Անձամբ նկարագրեց այդ փորձառությունը. «Տառապանք, որը ստիպեց ինձ, նոյնիսկ Աստծու, բոլորից մեծագույնիս, ցավից դողալ և արյունահոսն ամեն մի ծակոտից և տառապն՝ թն մարմնով, թն ոգով»⁸:

Գնթսնմանի տվյալտանքներից հետո, այժմ ուժասպառ նղած, Նրան բռննջին կոպիտ, դաժան ձնութեանը և տարան Աննա քահանայապնտի, Կայափայի, Պիտառոսի և Հնրովինսի մոտ: Նրան մնդադրեցին և հայունցին: Դաժան հարվածներն ավելի շատ թուացրեցին Նրա ցավից հենվացող մարմինը: Նրա գլխին սնդմած դաժան փշն պսակը ծակում էր ճակատը և նրա դնմքով արյուն էր հոսում ցած: Եվ ապա, ևս մնկ անզամ, Նրան տարան Պիտառոսի մոտ, որը գիծնց կատաղի ամբողի աղաղակները. «Խաչի նրան, խաչի նրան»⁹:

Նրան խարազաննցին մտրակով, որի կաշվն փնջներին մնտաղն և ուշրն սուր ատամներ էին հյուսված: Վեր կննալով դաժան խարազանից,

սայթակող քայլնորով Նա տարավ Իր իսկ խաչը, մինչև որ այլս չկարողացավ քայլն և մմկ ուրիշն իր ուսնդին վերցրեց Նրա բնոր:

Վերջապես Գողգոթա կոչվող բլրին, մինչ անօգնական հնտևորդները դիտում էին, Նրա խոցված մասմբ քենության խաչի վրա: Անողորմ ձևով Նրան ծաղրում էին և հայինում և նվաստացնում: Այնուամենայի նիվ, Նա կանչնց: «Հայր, թողիր դրանց, որովհենտև չգիտնն, թե ինչ նն անում»¹⁰:

Տվյալանքի ժամնրն անցնում էին, մինչ Նրա կյանքը նտ էր զնում: Իր ցամաքած շուրթերով նա ասաց. «Հայր, հոգիս քո ճնշն նմ ավանդում. և այս ասելով, հոգին տվակ»¹¹:

Երբ քարնգորթ մահկան անդորրը և միսիթարությունը Նրան ազատնեցին մահկանացու տանջանքներից, Նա վերադարձավ Իր չոր ննրկայությունը:

Վերջին պահին Վարդապետը կարող էր նտ դառնալ: Սակայն Նա չարնց դա: Նա անցավ բոլոր բաննորով, որպեսզի փրկի բոլորին: Նրա կյանքից գրկված մարմինը արագ, քայլ հոգատար ձևով դրվեց վարձու վերցված գնրնզմանում:

Քրիստոնյա գրականության ոչ մի խոր ավելի մնջ նշանակություն չունի ինձ համար, քան այն բառներ, որոնք հրեշտակն ասաց Մարյամ Մագդաղենացուն և մյուս Մարյամին, երբ շաբաթվա առաջին օրը նրանք միտնցան գնրնզմանին, որպեսզի հոգան իրենց Տիրոջ մարմնի մասին: Հրեշտակն ասաց.

«Ի՞նչ նոր կննդամին մնունների մեջ որոնում:

Նա այստեղ չէ, այլ հարություն առավ»¹²:

Սնր Փրկիչը կրկին ապրում էր: Մարդկության պատմության ամենափառահետ, միսիթարող և հոյս ննրչնող իրադարձությունը՝ մահկան դեմ հաղթանակը, տնիդ էր ունեցնել: Գնքսնմանիի և Գողգոթայի ցավը և տվյալտանքը մաքրվել էին: Մարդկության փրկությունը ապահովվել էր: Աղամի Անկումն ուղղվել էր:

Զատիկի այդ առաջին առավտյան, դատարկ գնրնզմանը չորի հարցի պատասխանն էր. «Մարդը թե մնոնի՝ կապի՞ նա դարձնալ: Իմ ձանը լսող բոլոր մարդկանց նա հայ-

տարարում նմ Մարդը թե մնոնի, կրկին կապի: Մնեք դա գիտննք, քանի որ ունենք հայտնված ճշմարտության լույսը: «Ուրիշ որովհենտւ մարդով նկավ մահը, և մարդով էլ մնունների հարությունը: Քանի ինչպես Աղամով ամենը մնոնում նն, այնպիս էլ Քրիստոսով ամենը պիտի կննդանանա»¹³:

Ես կարդացել նմ, – և նս հավատում նմ, – նրանց վկայություններին, ովքեր գգացել նն Քրիստոսի Խաչնության ցավը և Նրա Հարության ուրախությունը: Ես կարդացել նմ, – և նս հավատում նմ, – Նոր Աշխարհում ապրած մարդկանց վկայությունները, որոնց այցնեց հարություն առած Տնը:

Ես հավատում նմ այն մարդու վկայությանը, որն արդի տնտեսության ժամանակ խոսնց չոր և Որդու հնտ մի պուրակում, որն այժմ սրբազն է կոչվում, և որը տվեց իր կյանքը՝ կնքնով իր վկայությունն իր արյամբ: Հայտարարել է նա.

«Եվ արդ, բազմաթիվ վկայություններից հետո, որ տրվել նն նրա մասին, սա է վկայությունը, ամենավերջինը, որ մնեք տալիս նն նրա մասին. Որ, նա ապրում է:

Քանի մնեք տնսանք նրան, նոյնիսկ Սատծո աջ կողմում. և մնեք լսնցինք ձայնը, որը վկայում էր, որ նա չոր Սիածինն է»¹⁴:

Մահկան խավարը միշտ կարող է ցրվել հայտնված ճշմարտության լույսով. «Ես նմ հարությունը և կյանքը», - ասել է Վարդապետը: ¹⁵ «Խաղաղություն նմ թողնում ձնզ. իմ խաղաղությունն նմ տալիս ձնզ»¹⁶:

Տարիններ շարունակ նս լսել և կարդացել նմ անհաշվելի թվով վկայություններ, լսել նմ մարդկանց, որոնք ինձ վկայել նն Հարության իրականության մասին, և որոնք, իրենց ամենամնծ կարիքի ժամին ստացել նն Փրկչի կողմից խոստացված խաղաղությունը և միսիթարությունը:

Ես կնշեմ այդ պատմություններից մնկից միայն մի մասը: Երկու շաբաթ առաջ նս մի ազդեցիկ նամակ ստացա յոթ նրենիսայի հորից, որը գրել էր իր ընտանիքի, և մասնավորապես, իր որդու՝ Չնյոնի մասին, որը 11 տարնկանում հիվանդություն էր ձնոք բնրեն: Հաջորդ մի քանի տարիններից ընթացքում նրա հիվանդությունը մի քանի անգամ կրկնվում էր: Հայրը պատմում

Էր, որ չնայած իր հիվանդությանը, Զնյսոնը դրական վնրաբերմունք և ուրախ խառնվածք ուներ: 12 տարեկանում Զնյսոնը ստացավ Անարողան Քահանայություն և «Միշտ պատրաստակամությամբ և զնրագանց կատարում էր իր պարտականությունները, անկախ նրանից, թե ինքը լավ էր զգում, թե ոչ»: 14 տարեկանում նա ստացավ Ակադեմիական Արծիվ մրցանակը:

Սնցյալ ամառ, Զնյսոնի 15-րդ տարեդարձից քիչ անց, նա և մոնղակամ կրկին պառկեց հիվանդանոց: Զնյսոնին տեսակցնուու մի այցնության ժամանակ նրա հայրը նրան գտավ աշքնրդ փակ: Չիմանալով՝ արյոյր Զնյսոնը քնած էր, թե արթուն, նա սկսեց մնդմորեն խոսել նրա հնտ. «Զնյոն, – ասաց նա, – գիտե՞ս, որ շատ բաննի միջով նս անցել քո կարճ կյանքում, և որ քո ներկայիս վիճակը դժվար է: Չնայած որ դու մոն պայքար ունես առջևում, նս չնմ ցանկանում, որ դու ներքեւ կորցնեն քո հավատքն առ չիսուս Քրիստոս»: Նա ասաց, որ անակնակալի նկավ, նրբ Զնյսոնն անմիջապես բացնց իր աշքնրդ և հստակ, վճռական ձայնով ասաց. «Երբն՝ք: Ապա Զնյսոնը փակեց աշքնրդ և շատեց ոչ մի բառ:

Հայրը զրում է. «Այդ պարզ հայտարարությամբ Զնյսոնն արտահայտեց ներքեւ իմ լսած ամենազրավոր, մաքուր վկայությունը չիսուս Քրիստոսի մասին... Մինչ նրա «Երբն՝ք» այդ օրը տպվեց իմ հոգում, իմ սիրտը լցված է ուրախությամբ, որը իմ

Երկնային հայրն ինձ օրիննել էր լինել այդախի մոն և ազնվագարմ տղայի հայրը... Դա Քրիստոսի մասին նրա վերջին վկայությունն էր»:

Չնայած որ ընտանիքը սպասում էր, որ դա կյինի հերթական հիվանդանոցային բուժումը, Զնյսոնը մահացավ դրանից մոտ ներկու շաբաթ անց: Նրա ավագ նորբայրն ու քոյրն այդ ժամանակ միսիայի ծառայության մեջ էին: Մյուս նորբայրը՝ Քայլը, հենց նոր էր ստացել իր միսիայի կոչումը: Իրականում, կոչումը նախատեսվածից շուտ էր նկնի, և օգսուուսի 5-ին, Զնյսոնի մահվանից մոնկ շաբաթ առաջ, ընտանիքը հավաքվել էր հիվանդանոցում, որպեսզի բոլորը ներկա լինեն, նրբ Քայլը կբացի իր կոչման ծրաբը:

Ինձ ուղարկած այս նամակում, հայրը դոն է Զնյսոնի նկարը հիվանդանոցի մահճակալում, իր խոշորակազմ նորբոր՝ Քայլի հնտ, որի ձնորդին իր միսիայի կոչումն է: Նկարի տակ զրկել է այս մակագությունը. «Կանչված նոնք ծառայնու միսիայում միսիային՝ վարագույի ներկու կողմում»:

Միսիայում ծառայող Զնյսոնի նորբայրը և քոյրը զեղնցիկ նամակները ինք գրել տուն, որպեսզի կարդացվի Զնյսոնի թաղմանը: Նրա քոյրը, որ ծառայում է Արգենտինայի Բուննոս Այրենսի արևմտյան Միսիայում, որպես իր նամակի մաս գրել է. «Ես զիտենի, որ չիսուս Քրիստոսն ապրում է, և քանի որ Նա ապրում է, մոնք բոլորս, այդ թվում նաև իմ սիրենի Զնյսոնը, կրկին կապենք...: Մոնք

կարող ննք միսիթարվել համոզիչ գիտելիքով, որ ունենք, որ մոնք միասին կնքվել ննք որպես հավերժական ընտանիք...: Եթե մոնք աններ մոր լավագույնը, որպեսզի հնագանդվենք և լավագույնն աններ այս կյանքում, մոնք կրկին կտնանենք [Նրան]:»: Նա շարունակ է. «Մի սուրբ գրություն, որը նրկար ժամանակ սիրել նմ, այժմ ավելի մոն նշանակություն և կարևորություն է ձնոք բնրում ինձ համար:... Հայտնություն 21 գլուխ, 4-րդ հատված. «Եվ կօնջն Աստված բոլոր արտասունքը նրանց աշքնրից, և մահն այլս չի լինի, ոչ սուզ, և ոչ աղաղակ, և ոչ ցավ այլս չի լինի, որովհենու առաջիններն անցան»:

Իմ նորբայրներ և քոյրներ, մոնք ամենախոր վշտի ժամին, մոնք կարող ննք լիակատար խաղաղություն ստանալ Զատիկի առավելության հրեշտակի ասած խոսքնրից. «Նա այստեղ չէ. այլ հարություն առավ»:¹⁷

*Հիսուս հաղոսի, Հիսուս հաղոսի,
Ռուսի ձայնով սասացնի,
Նև մուր բանտից սպառությունի,
Երկիր, նորկինք, ցրնացնիր:
Սապուն սպառ է, մասն հաղությած,
Հիսուսն հաղորդ եռչալված:*¹⁸

Որպես նորկի վրա ապրող Նրա հատուկ վկաններից մոնք՝ Զատիկի այս փառահնող կիրակի օրը նս հայտարարում նմ, որ այս ամենը ճշմարիտ է, նրա սրբազն անոնով, այսինքն՝ Հիսուս Քրիստոսի՝ մոնք Փոլքի անոնով, ամեն: ■

ՀՐՈՒՏԵՐ

1. Robert Louis Stevenson, “Requiem,” in *An Anthology of Modern Verse*, ed. A. Methuen (1921), 208.
2. James E. Talmage, *Jesus the Christ*, 3rd ed. (1916), 20.
3. Հոր 14.14:
4. Տես Ծննդոց Ա.1-27:
5. Տես Հոր 38.7:
6. Դուկաս Բ.52:
7. Գործ Ժ.38:
8. Վարդապետություն և Ռիստնիք 19.18:
9. Դուկաս Ի.4.21:
10. Դուկաս Ի.4.34:
11. Դուկաս Ի.4.46:
12. Դուկաս Ի.Դ. 5:
13. Ա Կորնթացի ԺԵ.21, 22:
14. Վարդապետություն և Ռիստնիք 76.22, 23:
15. Հովհաննես Ժ.Ա.25:
16. Հովհաննես Ի.Դ.27:
17. Մատթեոս Ի.Բ.6:
18. “He Is Risen!” *Hymns*, no. 199.